

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д. е. н., професор Л. В. Кузнєцова
“ ____ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси та кредит»
за спеціалізацією «Банківська справа»

на тему: «Інтернет – технології в банківській сфері»

Виконавець:

студентка 4 курсу факультету фінансів та
банківської справи
Марущак Ірина Анатоліївна

/підпис/

Науковий керівник:

д. е. н., професор
Коваленко Вікторія Володимирівна

/підпис/

Одеса 2019

АННОТАЦІЯ

Марущак І. А. «Інтернет – технології в банківській сфері».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030508 «Фінанси та кредит» за спеціалізацією «Банківська справа»

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти впровадження і розвитку сучасних Інтернет-технологій надання банківських послуг в Україні.

Проаналізовані поняття та види банківських послуг, переваги та недоліки надання сучасних електронних банківських послуг на вітчизняному ринку, визначено види ризиків, які виникають у сфері надання електронних банківських послуг. А також оцінений розвиток та ефективність функціонування дистанційного банківського обслуговування, проблеми активізації інноваційної діяльності у банківській сфері України. Досліджено процеси модернізації надання сучасних банківських послуг та визначено основні стратегічні орієнтири розвитку вітчизняного ринку банківських послуг.

В процесі роботи зроблено висновки та пропозиції щодо обґрунтування напрямків вдосконалення розвитку Інтернет-технологій банківського обслуговування.

Ключові слова: банківські послуги, Інтернет-технології, електронний бізнес, дистанційне обслуговування.

ANNOTATION

Marushchak I. «Internet technologies in the banking»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 6.030508 «Finance and Credit» on specialization «Banking»

Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The work deals with the theoretical aspects of introduction and development of modern Internet technologies for providing banking services in Ukraine.

Author analysis the concepts and types of banking services, advantages and disadvantages of providing modern electronic banking services in the domestic market are analyzed, types of risks that arise in the field of providing electronic banking services are defined. Also, the development and efficiency of remote banking services functioning, the problems of activating innovation activity in the banking sphere of Ukraine are estimated. The processes of modernization of providing modern banking services are explored and the main strategic guidelines for the development of the domestic banking services market are determined.

In the process of work, conclusions and suggestions were made on the justification of directions for improving the development of Internet banking technologies.

Keywords: bank services, internet technologies, e-business, remote servicing.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНТЕРНЕТ – ТЕХНОЛОГІЙ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ	9
1.1.	Економічна сутність дистанційного обслуговування клієнтів як основи в Інтернет - технологіях.....	9
1.2.	Інформаційно - аналітичне забезпечення проведення Інтернет - технологій в банківській справі.....	18
	Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2	ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКИХ ІНТЕРНЕТ – ТЕХНОЛОГІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	28
2.1.	Оцінювання розвитку банківської системи України.....	28
2.2.	Характеристика Інтернет – технологій в сучасних умовах.....	32
2.3.	Оцінювання ефективності Інтернет – технологій в банківській системі	41
	Висновки до розділу 2.....	45
РОЗДІЛ 3	ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ – ТЕХНОЛОГІЙ	47
3.1.	Особливості Інтернет – технологій банку в провідних країнах світу	47
3.2.	Шляхи розвитку Інтернет – технологій в Україні	55
	Висновки до розділу 3.....	63
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На сьогоднішній день у світі і в Україні банківська справа зазнає значущих змін, під впливом різних чинників. Одним із основних чинників є прогрес і розвиток в інформаційних та телекомунікаційних технологіях. В такому контексті провідне місце займає всесвітня комп'ютерна мережа телекомунікації й обміну інформації – Інтернет, який дозволяє надавати специфічні послуги, що є новітніми на ринку банківських послуг і перспективними для розвитку самого банку. Такий розвиток банківництва має глибинну основу для дослідження економічної теорії і потребує ретельного вивчення.

На даний час, мережа Інтернет виступає у ролі своєрідного міждержавного інформаційного простору. Такий статус викликає зацікавленість керівників провідних країн і міжнародних організацій, бізнес-організацій, що сприймають широке поширення Інтернет простору не тільки як сучасну модель ведення бізнесу, але і перспективну складову світової економіки. Інтернет в цьому аспекті відіграє важливу роль, оскільки він дозволяє значно розширити ринок послуг, якими може користуватись клієнт, при цьому враховуються всі види дистанційного обслуговування або Інтернет-банкінгу.

В умовах розвиненої конкуренції банки змушені шукати нові шляхи залучення клієнтів, і Інтернет-простір є тією сферою, де можна залучити зацікавлених у використанні технологій дистанційного банківського обслуговування, таким чином вдосконалити його впровадження і розвиток в Україні. У зв'язку з цим важливою складовою стратегії розвитку фінансових установ України стають розробки та впровадження високотехнологічних дистанційних послуг, інтернет – технологій з метою динамічного розвитку ринку банківських продуктів.

Отже, актуальність тематики обумовлена тим, що на сьогоднішній день, розвиток банківського бізнесу повинен відбуватися синхронно із розвитком суспільства, цифрових технологій та мережі Інтернет, яка на сьогодні і в майбутньому займатиме чільне місце у житті будь-якої людини, підприємства чи установи.

Дослідженню банківської діяльності на основі інтернет-технологій присвячені праці як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-економістів. Зокрема, сутність та класифікація банківських послуг у мережі Інтернет розглянуті у працях таких авторів, як А. Нікітін, З. Міндрова, О. Дзюблюк, В. Степаненко, О. Анан'єв, Ю. Онищенко, А. Ашкінадзе, В. Лейбова, О. Павлишина.

Метою випускної роботи є дослідження розвитку сучасних інтернет-технологій надання банківських послуг в Україні, аналіз проблеми і переваг використання Інтернет – технологій.

Поставлена мета досягається вирішенням таких **завдань**:

- визначити поняття та види банківських послуг;
- виокремити переваги та недоліки надання сучасних електронних банківських послуг на вітчизняному ринку;
- визначити види ризиків, які виникають у сфері надання електронних банківських послуг;
- проаналізувати розвиток сучасних інтернет-технологій в банківській системі України;
- оцінити розвиток та ефективність функціонування дистанційного банківського обслуговування;
- проаналізувати проблеми активізації інноваційної діяльності у банківській сфері України;
- дослідити процес модернізації надання сучасних банківських послуг;
- визначити основні стратегічні орієнтири розвитку вітчизняного ринку банківських послуг;
- проаналізувати розвиток банківських технологій у розвинених країнах

світу.

Об'єктом дослідження є нові тенденції в розвитку сучасних інтернет-технологій банківської сфери України.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та прикладні засади розвитку світових та вітчизняних банківських інтернет-технологій.

Під час написання дипломної роботи були використані наступні **методи дослідження**: на основі діалектичного методу проведено вивчення та визначення напрямків розвитку ринку банківських Інтернет-технологій та Інтернет-послуг; методи аналізу, синтезу, абстрагування, графічний, статистичний, системний, прогнозування та спостереження застосовано для дослідження стану використання мережі Інтернет у банківському секторі, а також визначення ефективності, проблем і переваг послуг мережі Інтернет.

Інформаційну базу дослідження становлять періодичні та монографічні наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів з питань надання банківських послуг через інтернет-технології, наукові дослідні роботи з питань організації віддаленого банкінгу; результати аналітичних досліджень, нормативно-правові акти, що регулюють дистанційне обслуговування банку.

ВИСНОВКИ

Аналіз особливостей використання Інтернет-технологій при обслуговуванні клієнтів в зарубіжній банківській практиці, дає змогу стверджувати, що першим ключовим кроком у банківському обслуговуванні клієнтів за кордоном, став крок розвитку банківських технологій в сфері безпечних безготівкових розрахунків – так званий електронний банкінг, який був пройдений досить швидко. На його місце прийшов Інтернет-банкінг.

Поширенню Інтернет-банкінгу у всьому світі на заваді стають певні чинники, та найголовніший з них - психологічна неготовність та боязливість населення здійснювати великі фінансові операції без готівкових коштів. Багато банків повідомляють, що їхні клієнти активно цікавляться наявністю послуг Інтернет-банкінгу, але на ділі продовжують оформляти великі угоди при особистому візиті в банк, не довіряючи віртуальним трансакціям. Оскільки одній частині таких клієнтів – ніколи не доводилося мати діло з Інтернет-банкінгом, і використання цей сервіс для них є своєрідним шоком. Друга частина таких клієнтів – бояться втратити свої кошти при використанні Інтернет-сервісу, обґрунтовуючи це тим, що до їх рахунків можуть доступитися треті зацікавлені особи – шахраї.

Як результат цього, світові банки активно почали впроваджувати новітні засоби зв'язку, зі спеціальними серверами, які направлені на підвищення захисту Інтернет сайтів. При чому доступ до таких сайтів залишається не змінним, для реалізації взаємовідносин клієнта з банком необхідно лише html та war-браузер, які запрограмовані практично у всіх сучасних технологіях: ноутбуках, мобільних телефонах.

Мережеве обслуговування клієнтів, тісно залежить від рівня розвитку ІТ-технологій та програмування. Ключове місце відводиться США і європейським країнам: Естонії, Швеції, Норвегії, які у галузі програмування та забезпечення функціонування банківських Інтернет-сервісів займають провідні позиції.

На сьогодні в Україні існує головна проблема, яка полягає в тому, що нормативно-правова база не у повній мірі може регулювати ряд правовідносин у сфері обслуговування банківських клієнтів у мережі Інтернет, оскільки законодавство не встигає реагувати на стрімкий розвиток Інтернет-банкінгу. Основою в цьому є той факт, що банківські розрахункові системи знаходяться у мережі Інтернет, де немає жодних кордонів та обмежень, запозичення від іноземних систем, відбуваються дуже оперативно, і найголовніше без будь-якої синхронізації із законодавством України.

Приклад з Інтернет-розрахунковою системою Liqra, яскраво демонструє відсутність взаємного розвитку Інтернет-банкінгу та законодавства, яке суттєво відстає від сучасних світових тенденцій у банківській сфері. Будь-яка діяльність банківських установ по впровадженні новітніх Інтернет-технологій на ринку банківських Інтернет-послуг, без тісної синхронної дії із законодавством країни, не будуть мати перспективу по якісному, захищеному та безпечному розвитку банківського сектору.

Також вагомим чинником гальмування розвитку інноваційних форм дистанційного банківського обслуговування є фінансово-політична нестабільність в Україні, яка негативно відображається на фінансовій стабільності банківського сектору та створює несприятливі умови для ведення банківського бізнесу, що призводить до ліквідації банківських установ та виходу іноземних банків з вітчизняного ринку фінансових послуг. За таких умов частка банків, які активно інвестують у розробку прогресивних форм надання банківських послуг, в нашій державі досі залишається досить незначною.

З огляду на вищевикладене можна констатувати, що подальший розвиток інтернет-банкінгу буде обумовлено декількома глобальними чинниками, а саме наявністю загальнодоступного широкосмугового доступу до Інтернету в регіонах зростанням рівня фінансової грамотності населення та розвитком законодавства в галузі електронного документообігу

Проте без переформатування всієї структури фінансової системи неможливо розвивати застарілі банки з їхніми величезними мережами відділень і відсутністю взаємодії з клієнтами через нові канали. А вже останніми роками українські банки активно відкривали відділення, які зараз стають дедалі менш затребуваними у клієнтів, що вирішують свої проблеми за допомогою інтернет-банкінгу та мобільних додатків.

Для оптимізації роботи мережі відділень банкам необхідно залучати партнерів, які просуватимуть як банківські продукти так і займатимуться продажем своїх відділень, які по суті стають не потрібними. Треба перетворювати на офіси, де можна буде отримати консультацію не тільки з банківських, а й з цілої низки інших послуг.

Що стосується службовців банку, який володіє сучасними технологіями, то вони мають можливість у режимі реального часу відслідковувати все, що відбувається з їх організацією, реагувати на кібератаки швидше ніж у банку, де немає єдиної інформаційної структури. Немає сумнівів, що банки прагнучи залучити клієнтську базу зробити її лояльною по відношенню до своєї організації будуть і далі розвивати сервіси та послуги зручні та доступні для споживачів.

Тому можна припустити, що інвестиції в розвиток цифрових банківських послуг інтернет та мобільних технологій виявляться більш ефективними ніж відкриття нових філій і відділень.

Бо тільки ті вітчизняні кредитні організації, які за рахунок інноваційних послуг залучать найбільше число клієнтів вже сьогодні зможуть з оптимізмом дивитися в майбутнє.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анан'єв О.М. Інформаційні системи і технології в комерційній діяльності[Текст]: підруч. / О.М. Анан'єв, В.М. Білик, Я.А. Гончарук. – Львів: Новий світ-2000, 2006. – 584 с.
2. Інформаційний Інтернет-портал Bankir.Ru [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bankir.ru/>.
3. Адамик Б. П. Центральний банк і грошово-кредитна політика : підручник / Б. П. Адамик. – [2-ге видання, доп. і переробл.]. – К. : Кондор, 2011. – 416 с.
4. Дзюблюк О. Іноземний капітал у банківській системі України: вплив на розвиток валютного ринку та діяльність банків / О. Дзюблюк, О. Владимир // Вісник Національного банку України. - № 5. - 2014. - С. 26-33.
5. Банківська система України : становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів : монографія / О. В. Дзюблюк, Б. П. Адамик, Г. Р. Балянт [та ін.] ; за ред. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : Астон, 2012. – 358 с.
6. Шалига Т. С. Дистанційне банківське обслуговування роздрібних клієнтів: монографія / Т. С. Шалига. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2014. – 412 с.
7. Онищенко Ю.І. Оцінка стану дистанційного обслуговування клієнтів в банках України / Ю.І. Онищенко, Д.О. Дем'яновська // Приазовський економічний вісник. – 2017. – №2 (02). – С. 141-145.
8. Дослідження інтернет-проникнення в Україні за даними установчих досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://inau.ua/proekty/doslidzhennya-internet-audytoriyi>
9. Корнєєв В. Фінансові інновації банків і можливості диверсифікації банківських послуг [Текст] / В. Корнєєв // Світ фінансів. – Тернопіль : ТНЕУ, 2011. – № 2. – С. 74-81
10. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://bank.gov.ua>.
11. Деменков М. С. Інтернет-технології в обслуговуванні клієнтів банку

[Текст]/ М. С. Деменков // Банківська справа. – 2009. – № 1. – С. 58–65.

12. Порада банкіра: банки впроваджують нові способи захисту. Офіційний канал YouTube Телеканалу 24 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=NMVhUfrA6uo>.

13. Дзюблюк, О. Розвиток банківської системи в умовах інтеграції економіки України у світове господарство і лібералізації міжнародного руху капіталу / Олександр Дзюблюк, Любов Прийдун // Світ фінансів. – 2008. – № 2. – С. 8-20.

14. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://privatbank.ua/ua>

15. Офіційний сайт ПАТ «Альфа-Банк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.alfabank.ua/ua>.

16. Офіційний сайт ПАТ «Ощадбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.oschadbank.ua/ua>

17. Офіційний сайт АТ «Укрсиббанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://my.ukrsibbank.com/ua>

18. Офіційний сайт ПАТ «Піреус Банк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.piraeusbank.gr/el>

19. Офіційний сайт ПАТ «Кредобанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://kredobank.com.ua/>

20. Єгоричева С. Б. Сучасні аспекти класифікації банківських інновацій [Текст] / С. Б. Єгоричева // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Економіка. – 2013. – Вип. 22. – С. 32-36.

21. Чиж Н. М. Банківські інновації: проблеми та перспективи [Текст] / Н. М. Чиж, М. І. Дзямучич // «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 9 (33). – Ч. 4. – 2015. – С. 403-411.

22. Інтернет-банкінг: банк, який завжди поруч [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://creditana.ru/internet-banking-bank-kotoryj-vsegda-s-soboj.html>

23. Які новинки в е-банкінгу з'явилися і були впроваджені в 2016 році? – коментують експерти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.prostobank.ua/internet_banking/stati/kakie_novinki_prineset_klientam_2017_god_v_sfere_internet_bankinga_mnenie_ekspertov.
24. Україні майже 17 млн. користувачів інтернету[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sumynews.com/new-media/7193>
25. Виклик Інтернет-банкінгу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2002/09/nsouli.htm>
26. Лейбов В. Інтернет-банкінг для пересічних громадян [Текст]/ В. Лейбов // Фінансовий ринок України. – 2014. – № 6. – С. 51-52.
27. Комарова Н. Удаленное обслуговування «де факто» и «де юре» [Текст]/ Н. Комарова, Л. Губарева // Банковское обозрение. – 2005. - №8. – С. 34–36.
28. Коцовська Р.Р. Банківські операції: навч. посіб./Р.Р. Коцовська, О.П. Павлишин, Л.М. Хміль. – Київ.: УБС НБУ: Знання, 2010. – 390 с.
29. Меджибовська Н. Банківські послуги та Інтернет / Н. Меджибовська // Банківська справа. – 2011. – № 5. – С. 41-43.
30. Захаркін О. О. Роль інтернет-банкінгу в розвитку ринку фінансових послуг / О. О. Захаркін, Л. С. Захаркіна, М. О. Авраменко // Причорноморські економічні студії. – 2017. – №23. – С. 173-177.
30. Міндрова З.М. Проблеми та перспективи розвитку дистанційного банкінгу в Україні [Електронний ресурс] / Міндрова З.М.– Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
31. Юрчук Г. В. Розвиток послуг комерційних банків у мережі Інтернет [Текст]/ Г. В. Юрчук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – Суми: Мрія ЛТД. – 2002. – Т.5. – С. 288.
32. Страхарчук, А. Я. Інформаційні системи і технології в банках [Текст] : навч. посіб. / А. Я. Страхарчук, В. П. Страхарчук ; Рек. Мін. освіти і науки України. – Київ : Знання, 2010. – 515 с.

33. Нікітін А.В. Маркетинг у банку[Текст]: навч. посіб. / А. В. Нікітін, Г. П. Бортніков, А. В. Федорченко. – Київ: КНЕУ, 2006. – 432 с.

34. «Традиционные банкиры только качали головами и крутили пальцами у виска...» : беседа с Маттиасом Кронером, CEO Fidor bank [Электронной ресурс] / Беседу вел А. Арнаутов. – Режим доступа: <http://futurebanking.ru/>.

35. Про Сорок рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 28 серпня 2001 р. № 1124. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

36. Филимонов, М. И. Проблемы, связанные с идентификацией клиента при открытии счета в коммерческом банке [Электронный ресурс] / М. И. Филимонов // Юридическая работа в кредитной организации. - 2005. – № 4. – Режим доступа: <http://www.reglament.net/>.

37. Належне ставлення банків до клієнтів [Електронний ресурс] : стандарти Базельського комітету банківського нагляду від 01.10.2001р. / Банк міжнародних розрахунків. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

38. Кривич Я. М. Вплив інновацій на стратегічний розвиток банку/ Я. М. Кривич. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/797/3/4.pdf>.

39. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/991-14>

40. Internet live stars [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.internetlifestats.com/internet-users-by-country/>.

41. Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ufin.com.ua>.

42. Неізнана О. Огляд новітніх електронних технологій і аналіз

розвитку сучасного банку / О. Неізнана // Технологічний аудит та резерви виробництва. – 2016. – № 2/6 (28). – С. 28–31.

43. Харченко Н. Динаміка користування Інтернетом в Україні: травень 2017 : прес-релізи та звіти Київського міжнародного інституту соціології / Н. Харченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=705&page=1>.

42. Про банки і банківську діяльність: закон України: прийнятий 04.12.2000р. № 2121-III / Верховна Рада України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

43. Про електронні документи та електронний документообіг: закон України: прийнятий 22.05.2003 р. № 851-IV чинний, поточна редакція від 07.11.2018, № 2155 - VIII / Верховна Рада України[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

44. Про електронну комерцію: закон України: прийнятий 26.04.2017, № 1977- VIII / Верховна Рада України[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/675-19>

45. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України: прийнятий 05.07.1994 р. № 80/94-ВР IV чинний, поточна редакція від 19.04.2014, № 1170 - VII / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80/94>

46. Про інформацію: закон України: прийнятий 02.10.1992р. № 2657-XII чинний, поточна редакція від 01.01.2017, № 1774 - VIII / Верховна Рада України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

47. Про науково-технічну інформацію: закон України: прийнятий 25.06.1993 р. № 3322-XII чинний, поточна редакція від 19.04.2014, № 1770 - VII/ Верховна Рада України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/anot/3322-12>

48. Про Національну програму інформатизації: закон України: прийнятий 04.02.98 р. №74/98-ВР чинний, поточна редакція від 01.08.2016, № 922 - VIII / Верховна Рада України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/74/98>

49. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: закон України: прийнятий 05.04.2001 р. № 2346-III чинний, поточна редакція від 07.02.2019, № 2473 - VIII / Верховна Рада України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>

50. Про затвердження нормативно-правових актів з питань інформаційної безпеки: постанова Правління НБУ: прийнята 26.11.2015 № 829/ Національний банк України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0829500-15>

51. Про заходи по розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпеченню широкого доступу до цієї мережі в Україні: указ Президента України: прийнято 31.07.2000 р. № 928/2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/928/2000>

52. S&P назвав банки України одними из самых слабых в мире [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://finance.liga.net/>.

53. МБКИ предупреждает: кредитное мошенничество в Украине растёт [Электронный ресурс] : пресс-релиз. – Режим доступа: http://dengi.ua/clauses/125078_MBKI_preduprezhdaet_kreditnoe_moshennichestvo_v_Ukraine_rastet.html.

54. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму [Електронний ресурс] : закон України від 14.10.2014 р. № 1702-VII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

55. Стахарчук А. Я. Інформаційні системи і технології в банках [Текст]: навч. посіб. / А. Я. Стахарчук, В. П. Стахарчук. – К. : УАБС НБУ, 2010.– 515 с.

56. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності : монографія / О. В. Дзюблюк, М. Д. Алексеєнко, В. В. Корнєєв [та ін.] ; за ред. О. В. Дзюблюка. - Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. - 298 с.

57. Степаненко В. А. Дистанционные банковские услуги на украинском рынке [Текст]/ В. А. Степаненко // Сети и бизнес. – 2005, - № 4 (23). – С. 98–104.

58. 50 ведущих банков Украины [Електронний ресурс]: Financial Club. – Режим доступу: <http://banksrating.com.ua/top-50-2017/pobediteli-v-nominatsii-internet-banking-2/>.

59. Internet live stars [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.internetlivestats.com/internet-users-by-country/>.

60. В Україні майже 17 млн. користувачів інтернету[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sumynews.com/new-media/7193>